Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Confessionale "Defecerunt"

Antonin <Florenz, Erzbischof, Heiliger>

[Esslingen], nicht nach 1474

Incipit Sermo beati Iohannis Crisostomi de penitencia

urn:nbn:de:bsz:31-309472

Visual Library

Explicit Sūma ꝯfeſſionū. ſeu Interrogatorium ꝑ ſimplicibus Confeſſoribus. Editū. ab Archiepo florentino. videlicz. fratre Anthonino ordinis predicatorum.

Incipit Sermo beati Johis Criſoſtimi de penitencia.

PRouida mente et profundo cogitatu cognoſci debent duo rerum diſtincta negocia. id eſt quantum diſtat inter bonū et malum. nec aliunde hec cogitacō q̄ʒ a primordio repetēda eſt quid aliud ſit malum quaʒ peccatum committere Quid ſit bonum quā agere pn̄iam pro ꝯmiſſo. hec eſt diſcrecio vtriuſqꝫ negocij. Serpens in ꝑadiſo pcc̄m ſuaſit. Eue pn̄iaʒ recluſit. et inde ē boni mali ve origo Quis deo dignior quam dauid. et tamē diliquit qui cecidiſſet de culmine ſi non fuiſſet cōpunctus de ſcelere. Quis ſceleracior Manaſſe. et hunc penitencia reuōuit. Penituit deum q̄ Saulem regem elegit. qua ꝓpē niſi quia idem pn̄iam ignorauit. Quis ſapiencior. Salomone ſʒ neſciens pn̄iam ꝑdidit graciam Et ob hoc dictum eſt Concepit dolorem et peperit iniquitatem Concepit pcc̄or delicti dolorem et ſi non penituerit peꝑit ſibi mortem Paruulus antequā ꝓdeat ex vtero. dolor eſt matri. pcc̄m vero conceptum coluber eſt in p̄cordia hominis parit mortem.

niſi penitudine fuerit expiatum · pc̄ci ꝯcepcio ſ:
pens eſt in precordia latens · ꝯſumatum venenum
ſpirat ⁊ luciferū generat morbum qui peccatū pa:
rit in iudicium cadit ⁊ ſi neglexerit ĩ ip̄o manebit·
Natum ſuum mulier libenter ꝑ lactat· Natū vͦ
peccatū facit exitū nutriendi pc̄ci pariter ⁊ mater
eſt venter inꝯtinens ⁊ libido captusqꝫ ducitur in
vtroqꝫ ꝓdigus ⁊ profuſus ·peccati virtus eſt pro
fuſa ebrietas ⁊ caſtiganda ſecuritas · Seminariū
delicti lex eſt cupiditatis in menbris ·⁊ cor impeni:
tens capietur ab eo cōmiſſum crimen dulce eſt ad
momentum· ſed vertetur protinus in exicium· te:
merarius ⁊ audax feſtinus cecidit in crimen · decli
nat autem ab eo prouidus penitendo Nam ſicut a
qua ignem extiguit ardentem ·ſic penitencia delebͭ
crimina fontibus lacrimarum·ſicut in tenebris nō
eſt abſqꝫ lucerna lumen· ſic non poteſt peccatum
ſine penitencia aboleri hoc ꝺ homine iam baptiſato
dic̄· Item lector intelligat martirium penitencie p̄:
teriti nō egere· ⁊ ſicut lux diei non querit lucernā
ſic iuſticia ante deum ſine pn̄ia lucet pondus pecca
ti dep̾imet deſperantem· ꝓuidus autem penitendo le
uius pergit· preſumptiuo ſpiritu ſubintrat pecca:
tū ⁊ multiformis callidꝰ diſcurrit in homines ſapi
ens non illi dat locū gradiendi· In corde pigri vt
cereus ardet peccatū· Nam in pectore penitenti li:
queſcit vt cera · pc̄ci pͥnceps factus eſt aſpis ſi in

Adam ſub intrauit dolus et fecit eum intra ligna paradiſi latere confuſum Vocauit illum deus non matura ſꝫ veſpertina voce .i. lucifero dicens . Adam vbi es . Et quid ille ? vocē tuam audiui et timui . quia nudus ſum ⁊ abſcondi . Timui . Quare ? quia nudus ſū . ⁊ erubui me Quid ergo ? Expulſus eſt pater ꝑ peccatum . reuocant̄ filij per pn̄iam Plaꝫ quod peccatū clauſit penitencia reſerauit Et ď q̊ ira precipitauit pietas reuocauit . Qui nō penitet modo . nudus manebit ī vmbra mortis Qui vero timet deum . per penitenciaꝫ illuſtratur . O penitencia que cuncta miſerāte ī deo remittis . ⁊ paradiſum reſeras Que contritum ſanat hoīeꝫ ⁊ triſteꝫ exhilarat . vitam de interitu reſtaurat . ⁊ hominem renouat . fiduciam reformat . graciamqꝫ abūdancōrem refundit O penitencia quid de te noui referaꝫ oīa ligata tu ſoluis . omnia ſoluta tu reſeras . oīa aduerſa tu mitigas . omnia cōtrita tu ſanas . omnia confuſa tu lucidas . omnia deſperata tu animas O penitencia rutilancior auro . ſplendidior ſole . quaꝫ non vincit peccatum . nec defectio ſuperat nec deſperacio delet . penitencia reſpuit auariciam . Morret luxuriam . fugit furorem . firmat amorem calcat ſuperbiam . linguam continet . Componit mores . odit maliciam Excludit inuidiam . Perfecta penitencia cogit peccatorem omnia libenter ſufferre . Si violentus querat que habet . non vetat

Si veſtez dirimat · nō refragat̃ · ꝑcuciēti maxillā ꝓbet alterā · Angariatꝰ · vltro adiciet · Caſtigatus gracias agit · Prouocatꝰ · tacet · Exaſperatꝰ · blā- dit̃ · Suꝑiori ſuplex ē Inferiori ſubiacet In corde eius contricio eſt · in ore confeſſio · in opere tota hu- militas · Nec eſt ꝑfecta ⁊ fructifera penitudo · Sic penitenti preſto eſt deus · Eſurienti nutritor ē · Si cienti potator Sapienti quod ſtultum putatur ſa- pit · quod triſte eſt · placet · qđ molle eſt diſplicet · qđ fluxum eſt horret · O penitencia miſericordie mat̃ ⁊ mgr̄a virtutum · magna vbera tua quibus re- os reſoluis · ac reficis delinquentes · lapſos releuas recreas deſperatos · ꝑ te nobis criſtus regnum ce- lorum appropiatum ſignat dicens · Penitenciam a gite · appropinquabit enim regnum celorum Et ita baptiſta clamat · facite fructus dignos penitencie · quoniam ecce adeſt regnum dei · Per te dauid poſt flagicium · felix iterum recepit ſpiritū ſanctū Per te Manaſſe poſt cruenta facinora · ecce meruit fie ri receptibilis · Per te Petrus apoſtolus poſtquā ter negauit data eſt ei indulgēcie dextera · Per te filius prodigus regreſſus ad patrem · non ſolum ꝯplexum oſculumqꝫ paternum ſꝫ eciam Epulum vituli ſaginati veſtemqꝫ inſignem promeruit adi piſci · Per te mulier fornicaria vberes ſtillauit la- crimas ſordeſqꝫ ſui deterſit · Niniue ciuitas mag- na · populuſqꝫ integer barbaroꝝ ſbito deū ſapuit

virtutem tuam ſenſit·odorem tuum accepit·ſapo-
rem tuum ſtrinxit·dulcedinem tuam guſtauit ·Ci
licium tuū ꝯtraxit·cinerē tuum ꝯmedit ieiunium
tuum ꝓtraxit ·lacrimas tuas ꝑfudit gemitum
tuum ſuſpirium ꝙ pſenſit fruct⁹ ꝙ vbertatis tue
abundanter exhibuit ⁊ ſic opera tua non ſolum
decrete mortis diſcrimen euaſit ſed eciam vite in
cognite coronam accepit·Cui ſimilitudinem penitē
cie comparemus? ſic eſt quomodo ager fructifer a
vinea fecunda·aut eciam arbor fructifera·fructus
eius edet peccator famelicus ·et proficit in fiducia
dei· accepta ꝙ remiſſione pinguescat in vita· Et
hec ſunt verba eius ·Dn̄e ante te oē deſideriū me-
um·et gemitus cordis mei non eſt abſconditus a
te·amorem meum·ſuſpirium intellige·pauor pecca
ti ſollicitat me·pondus mee conſciencie deprimit·
Non eſt michi ſpes viuendi·neque fiducia moriē
di· Judicium tuum deus vereor·et penas timeo p̄-
paratas impiis·Audi me obſecro modo dum ipſi
us eſt ·remitte quod timeo·dele quod vereor · prius
quam abeam et amplius non ero·tali animo peni-
tenti remiſſio datur et vita donatur · nec regnū
deerit a domino tribuendum· Quid ergo times
penitenciam·O homo eciam ab hac regula peniten
cie expectatum intellige baptiſma ⁊ martirium··
ſine aqua non eſt viuere nec deo placere ·Clamat
Jheremias conpunctus populo·

Quis dabit capiti meo aquã ⁊ oculis meis fonteꝫ lacrimaꝝ ⁊ flebo vulnera populi mei. Sciebat eĩ ꝙ lacrime iuuarẽt populũ tranſmigratũ. ſciebat ꝙ eius fletibꝫ ſubueniret. Sciebat ꝙ deꝰ ꝯtricio nẽ querit ⁊ fletibꝫ flectit̃. Sciebat ꝙ lugẽtes deus letificat ⁊ penitentibꝫ p̄ſto eſt. ideo ꝯplxtandi locũ remotũ q̃rebat. vt vſqꝫ ad vallẽ pertingeret lacrimaꝝ quã deus amat. quã xp̄s amplectit̃. Vallis ẽ remotis fletibus ſecreta que dicitur Joſaphat. in qua Judex celeſtis populos diſcutit. et omnes gẽtes examinat. Diſpoſuit in conualle fletus eſt eĩ vallis remota. ꝓpter iudicium quidem metuenda publica ⁊ ſecreta eſt. publica eſt ad futuri iudicij penã. ſecreta propter ſalubres penitencie lacrimes. magnus profectus eſt lacrimarum. plorando ſeruꝰ propiciat dñm. filius lacrimis mitigat patrem. et aſperam matrem plorans puulus mulcet. Ita ergo ⁊ peccator ꝓfuſis fletibus remouit iram dei reformatꝰ in ipſo cupit vidẽ. Thimotheum Paulꝰ ꝓpter fletum deſidero inquit videre te memor lacrimarum tuarum. Et dauid dicit. Venite adoremꝰ ⁊ ploremus coram domino qui fecit nos. Et iterũ fuerunt michi lacrime mee panes die ac nocte et potum meum cum fletu miſcebam ſtratumqꝫ meũ per ſingulas noctes lacrimis rigabam. Et iterum deus vitam meam annunciaui tibi. poſuiſti lacrimas meas in conſpectu tuo. tanquam ſi diceret.

Suſcipe dn̄e lacrimas meas q̄m lacrime mee ſūt q̄
tradūt rudera · ⁊ ſanant vulnera · lacrime ſūt q̄ pe
nitenciā armant ⁊ p̄mam ꝓuocāt · lacrime ſūt q̄ ce
lū pulſantes crimina delent ⁊ ꝯſciam degrauāt · ſa
nant in ore penitencie verba ⁊ mouent in pectore
pietatis veniā ⁊ implet͛ caput aqua tumeſcūt ocu
li · Irrigant͛ gene · decurrūt riuuli ⁊ deus indulgen
cia mentem exhilarat · lacrime ſūt que reconciliāt
deo · a peccatis redimūt animam · veſtre lacrime la
uant ⁊ dāt illi remiſſioīs candorē · Nam ſicut au
ceps hamo aut viſco aut rete magno aliquo cap
tum tenet paſſerem · ⁊ manu ſua ſubtiliſſimo funi
culo ligatū retinet et quaſi dimittens laxū de manū
ſua dans ei liberam volandi poteſtatē · ac ille auid⁹
ad volandū euaſiſqꝫ ſe putans alacer alciora appe
tit · ſed iſte ſūmum funiculū tenens reſtringit eum
cum volaret · ⁊ ad ſe retrahit a ſpe volandi ⁊ vi
uendi deceptū Ita ⁊ diabolus · Verſutus venator
ꝑ ſpiritū p̄ſumpcionis laqueo deceptū implicat ho
minem · qui ſe ſemel leſerit vult quidē ab eo euelli
ſed vinculum velox venator tenens reuocat cap
tum ſemel in laqueo ſuo reuolutū · premit equidem
vinculū · ipꝫ fluxum eſt ac facile poteſt dirumpi
ſed deſidia noſtra ⁊ dilacio diurna facit vt robuſtū
fiat ⁊ nō cito rumpatur · Quicquid em̄ durū aut
rigidū obicit vigilancia vincit͛ ⁊ penitudine ꝓpul
ſatur oracionibus mollitur fletibuſqꝫ reſoluitur ·

Nam vbi pſumpcōis ſpirit⁹ impat. Vbi ē excluſa penitudine ſola peccati arbor fructibꝫ ſuis exupat et hec ē arbor in qua decept⁹ pthoplaſtus ī mortē d'fluxit ſꝫ reſtat lignū vite ī paradiſo dei repoſitū quod nunc per penitenciā repetit · homo · Recurre o homo recurre ad arborem vite quid tardas manducare fructus eius vt maneas in eternum · quid times penitenciam? nl · durum eſt qđ delectat Nunc cum guſtaueris tunc pſencies quā ſuauis ſit odor eius invariabilis · ⁊ ſapor infaucibus · pnīe ſapor ē ieiunium p peccato quando pfectam arripueris abſtinenciam ⁊ cōpellentis caſtrimargie cupiditatē ſuperas continendo · penitudo eſt Quando pſuadētis gule libidinem a vino potando vinces · ⁊ iam a qua parciſſie vteris penitudo ē · Quādo te ſomnus premit ⁊ vinces eum penitudo eſt Quando eſuriēti veneras · pcium vite ē Veſtire nudum Paſcere pegrinum · ⁊ cum indigentibus menſe habere ɔſorcium Scriptum eſt enim qꝫ Elemoſina animam a morte liberat ſi non habet huius vitupacionis meritum · quia dicit Elemoſina cum iniquitate acquiſita abhoīacio eſt coram deo · illa eſt precium vite ppetue · Si oraueris ⁊ ieiunaueris ⁊ elimoſinaꝫ iuſtam feceris cōpleſti precium · redemiſti peccata tua remiſſa ſunt crimina · reparata eſt vita tua Duo era minuta mulier vidua miſit in area dei ⁊ plata eſt opulentis Et quid de duobus minutis dico

quando calix aque frigide porrectus nō vacat ad peccatum uite· ergo non expauescas penitētiam ſed eſto in pceſſu eius promptior· in opere paratior· in amore ꝓpenſior· Riſum fuge· linguam cōtine· mores cōpone· uicia vince· virtutem dilige· ſanctitatē ſequere· promiſſa male loquentium damna· ⁊ plena eſt penitentia tua atqꝫ perfecta ꝓmerebit͛ indulgēciam preſtante uero dño noſtro jheſu criſto in ſecula ſeculorum· Amen :·

Expliat Sermo beati Johis Criſoſtomi de penitentia · Per diſcretum virum Conradū fyner de gerhuſzen· Impreſſorie artis mgr̄m :·